

TURUN YLIOPISTO

OIKEUSTIETEELLINEN
TIEDEKUNTA

Jarmo Tuomisto
siviilioikeuden
professori

Valtiovarainministeriö

LAUSUNTO LUONNOKSESTA HALLITUKSEN ESITYKSEKSI JOUKKOLAINANHALLITJOIDEN EDUSTAJAA KOSKEVAKSI LAIKSI JA ERÄIKSI SIIHEN LIITTYVIKSI LAIKSI

Esitän pyydettyä lausuntonani kunnioittavasti seuraavan.

Yleistä

Työryhmän ehdotus on nähdäkseni perusratkaisuiltaan onnistunut. Säädetävässä laissa keskityttäisiin yhtäältä sijoittajansuojan kannalta keskeisiin kysymyksiin ja toisaalta sellaisiin kysymyksiin, joista ei ainakaan riidattomasti voida sopimuksin sitovasti määrätä. Tarpeetonta hallinnollista räsitusta on onnistuttu välttämään.

Kieliasuun ja perustelujen esitystekniikkaan olisi syytä kiinnittää vielä huomiota jatkovalmistelussa.

Säännöskohtaisia havaintoja

3 §

3 §:n perusteluissa (s. 92) on mainittu pakottavina 5 §:n 1 momentin, 7 §:n ja 12 §:n säännökset. Poikkeuksina lain yleisestä tahdonvaltaisuudesta näitä pakottavia säännöksiä on perustelujen mukaan tulkittava suppeasti. Mainituissa säännöksiä käsitellään niin perustavanlaatuisia edustajan velvollisuuksia, että suppean

tulkinnan vaatimusta tuskin on syytä korostaa perusteluissa. Suppeasti lienee perusteltua tulkita korkeintaan lain 7 §:n 1 momentin säännöstä edustajan velvollisuudesta ilmoittaa tämän taloudellisessa tilanteessaan tapahtuneista olennaisista muutoksista sekä muista seikoista, jotka vaikuttavat edustajan velvollisuuksien täyttämiseen. Tämänkin säännöksen osalta olisi suppean tulkinnan suositusta perustellumpi vaihtoehto itse ilmoitusvelvollisuuden tarkempi säänteleminen.

4 §

2 momentin mukaan edustussopimus tulee joukkolainanhaltijoita sitovaksi joukkolainan merkinnän kautta. Tämä säännös näyttäisi sanamuotonsa mukaan sulkevan lain soveltamisalasta joukkolainan merkinnän jälkeen tehdyt edustussopimukset. Koska tätä ei ole perustelujen mukaan tarkoitettu eikä tuollaiselle rajoitukselle ole muutenkaan perusteita, olisi sanamuotoa syytä tarkistaa.

6 §

2 momentissa käytetty ilmaisu "sekä maksukyvyttömyys- ja niihin rinnastettavissa menettelyissä että niiden ulkopuolella" on ongelmallinen. Ilmaisun loppuosa "niiden ulkopuolella" viittaa siihen, että edustajalla olisi niin sanottu passiivinen edustusvalta kaikissa joukkolainaa koskevissa asioissa. Momentin alkuosassa oleva ilmaisu "Edustajan 1 momentissa mainitut oikeudet" viittaa taas siihen, että edustajan passiivinen edustusvalta rajoittuu 1 momentissa säänneltyihin asioihin. Koska tätä lienee tarkoitettu, säännöksen sanamuotoa olisi syytä selventää.

8 §

2 momentin mukaan toimiin uuden edustajan valitsemiseksi on ryhdyttävä muun muassa silloin, kun aikaisempi edustaja on menettänyt oikeustoimikelpoisuutensa. 17 §:n 1 momentin edustajan rekisteröintiedellytykseksi puolestaan asetettu se, että edustajaksi rekisteröityvän oikeudellista toimintakelpoisuutta ei ole rajoitettu. Myös 8 §:n 2 momentissa olisi perusteltua käyttää viimeksi mainittua kriteeriä.

3 momentin mukaan "[j]os edustussopimuksessa on niin sovittu, rekisteristä poistettu elinkeinonharjoittaja saa jatkaa edustajana toimimista mutta ainoastaan siihen asti, kunnes kaikille niille joukkolainoille, joissa kyseinen elinkeinonharjoittaja toimii edustajana, on edustussopimuksen mukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä nimetty uusi edustaja". Edustajan oikeutta toimia tietyn joukkolainan haltijoiden edustajana ei ole perusteltua kytkeä siihen, onko jonkin muun joukkolainan haltijoiden uusi edustaja ehditty valita. Jos taas säännöksessä pidetään silmällä edustajana toimimisen yleistä luvanvaraisuutta, oikeutta edustajana toimimiseen ei ole syytä kytkeä ylipäänsä siihen, mitä edustamissopimuksissa on määrätty.

4 momentin säännös saattaa johtaa umpikujaan sellaisissa tapauksissa, joissa uutta edustajaa ei syystä tai toisesta saada valittua kohtuullisessa ajassa. Ellei lakiin oteta säännöstä mainitunlaisten tapausten varalta, mahdolliset ongelmat on otettava huomioon edustamissopimuksissa.

12 §

Pykälän otsikko ”Joukkolainanhaltijan omaisuuden erillisuus edustajan varoista” on ongelmallinen, koska pykälässä säädetään myös joukkolainanhaltijoiden hyväksi annettujen vakuuksien säilyttämisestä. Kysymys on sitä paitsi pikemmin omaisuuden säilyttämisestä erillään kuin omaisuuden erillisyydestä.

13 §

1 momentin mukaan vakuusagentti on kelpoinen käyttämään ”kaikkia vakuudenhaltijalle kuuluvia oikeuksia”, ja 2 momentin ensimmäisen virkkeen mukaan yksittäisellä velkojalla ei ole rinnakkaista oikeutta käyttää ”vakuudenhaltijalle kuuluvaa oikeutta”. 2 momentin toisen virkkeen mukaan yksittäisellä velkojalla ei oikeutta peruuttaa agentille annettuja ”normaalisti vakuudenhaltijalle kuuluvia tai muita oikeuksia”. ”Muista oikeuksista” mainitaan siis vain 2 momentin toisessa virkkeessä. Perustelujen (s. 112) mukaan tuolla maininnalla varaudutaan käytännön tilanteiden aiheuttamiin tarpeisiin, mutta maininnan tarpeellisuus näyttää kyseenalaiselta. Jos mainintaa kuitenkin pidetään tarpeellisena, 13 §:ssä – ja mahdollisesti myös 11 §:ssä – käytettyjä ilmaisuja olisi syytä yhdenmukaistaa.

1 momenttiin olisi syytä selvyyden vuoksi lisätä samankaltainen säännös vilpittömän mielen suojasta toimivallan ylityksen yhteydessä kuin on edustajan toimia koskevassa 5 §:n 4 momentissa.

17 §

2 momentissa viitataan 1 momentin 3 kohtaan, vaikka tarkoitetaan ilmeisesti 4 kohtaa.

1 momentin 4 kohdassa ja 2 momentissa säädetään edustajan ”toimivaan johtoon” kuuluvien luotettavuudelle asetettavista vaatimuksista. Säännösten perusteluissa (s. 123) on todettu, että vähemmistöosakkeenomistajat eivät kuulu laissa tarkoitettuun johtoon. Normaalin oikeudellisen kielenkäytön mukaan osakkeenomistajat eivät ylipäänsä tässä ominaisuudessaan kuulu osakeyhtiön johtoon, ja perustelujen lausuma voi synnyttää epäselvyyttä.

18 §

Säädöstekstin mukaan edustajaa ei nähtävästi voida poistaa rekisteristä sillä perusteella, että lain 17 §:n 1 momentin 3 ja 4 kohdan mukaiset rekisteröimisen edellytykset eivät enää täyty. 4 kohdan mukaisten edellytysten jäädessä täyttymättä edustaja voi-

taisiin ilmeisesti poistaa rekisteristä 18 §:n 5 kohdan nojalla, mutta myös 17 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaisten rekisteröintiedellytysten täyttymättä jäämisen pitäisi olla peruste rekisteristä poistamiselle.

21 §

Pykälässä säädetään rangaistuksesta sille, joka tahallaan "14 §:n momentin vastaisesti tai 15 §:n 1 momentin vastaisesti ilman rekisteröitymistä toimii edustajana". Viittaus 15 §:n 1 momenttiin ei liene tarpeen, koska mainitussa lainkohdassa säädettyjen poikkeusedellytysten jäädessä täyttymättä kysymyksessä on 14 §:n 1 momentin vastainen menettely.

22 §

1 momentin mukaan edustajan korvausvastuu edustettua tahoa ja ulkopuolisia kohtaan määräytyy yhtäläisin perustein ja edellyttää kyseisen lain taikka sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten vastaista menettelyä. Säännöksellä ei varmastikaan ole tarkoitettu vapauttaa edustajaa yleisestä, edustussopimukseen perustuvasta tuottamusvastuusta edustettavia kohtaan, mutta säännöksen selkeyttäminen olisi perusteltua.

Turku 11.8.2016

Jarmo Tuomisto